

WETEN MET OF ZONDER METEN

LEES MIJ

GEBRUIK
MIJ

DEEL MIJ

aandachtspunten bij centrale toetsen

“Er bestaat geen enkele manier om de kwaliteit van onderwijs in één indicator te vatten.”

REGELGEVING

Vlaamse toetsen zijn gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde net- en koepeloverschrijdende toetsen, met als doel de interne kwaliteitszorg van scholen te ondersteunen en de onderwijskwaliteit te versterken. Ze worden centraal opgesteld, digitaal afgenomen, verwerkt en geanalyseerd. In vele landen worden er al jaren zo'n toetsen georganiseerd. Voor het Vlaams onderwijs is dit nieuw. De toetsen focussen in eerste instantie op Nederlands (begrijpend lezen, schrijven, grammatica) en wiskunde.

DE OVERHEID WIL

- beter inzicht in onderwijsprocessen
- resultaten en leerwinst leerlingen en scholen in kaart brengen
- bereik onderwijsdoelen meten
- hulpmiddel zijn voor ondersteunen kwaliteitszorg
- scholen met zwakke resultaten begeleiden

DE OVERHEID WIL NIET

- openbare rangschikking scholen opstellen (decretaal verbod op het publiek maken van de resultaten)
- leraren evalueren op basis van toetsresultaat van hun klas
- leerlingen sanctioneren op basis van toetsresultaat
- resultaten beslissend laten zijn voor studievoortgang of attestering

ONGEWENSTE EFFECTEN

- momentopname
- teaching (to) the test
- curriculumvernauwing
- negatieve impact leerling
- negatieve impact leerkracht
- naming blaming shaming
- leerwinstmeting veronderstelt idee van gradueel leren

ANTWOORD FOPEM

- breed evalueren
- formatief evalueren
- brede ontwikkeling en ruim aanbod
- begeleiden, ondersteunen, hulpmiddelen aanreiken
- inspirerend coachen, inzetten talent, geloof in groei
- beperkte aandacht geven, enkel intern gebruik
- leren verloopt grillig en volgt eerder een leerspiraal

SLIM GEBRUIKEN

- toetsresultaat kan je extra info geven, naast alle andere info die je sowieso al hebt
- resultatenfeedback (bruto en nettoscores) correct lezen
- resultaten gebruiken waarvoor ze bedoeld zijn:
 - zinvol op meso- (school) en macroniveau (Vlaams onderwijs)
 - op microniveau (individuele leerling) veel minder zinvol
- toets eind 4e dient als vergelijkingspunt voor toets eind 6e
leerwinstmeting is pas mogelijk vanaf 2026

ELDERS

- Engeland: toetsresultaten met veel invloed en gevolg (high stake)
- Frankrijk: staatsonderwijs, minder pedagogische diversiteit
- Nederland: centrale toetsen staan onder druk
te veel negatieve effecten, geen leerwinst of groei in kwaliteit

HISTORIEK VLAANDEREN

Wij hadden al genormeerde en gestandaardiseerde toetsen. (OVSG, IDP, ...) Vanaf 2020 is het verplicht om zo'n toets voor drie domeinen af te nemen.

Tot 2022 werkte Vlaanderen ook nog met peilingstoetsen en paralleltoetsen. Ook deze vrijheid valt nu weg en wordt vervangen door één verplichte centrale toets. Die is (nog) niet gelinkt aan de (nieuwe) eindtermen. De toets zit nog in een testfase: betrouwbaarheid en validiteit nog onzeker. Effecten en winst nog af te wachten.

Was deze (dure) nieuwe ingreep noodzakelijk? Is de timing verstandig? Zijn de alternatieven voldoende onderzocht (bijv. doorwerken met bestaande toetsen)? Heeft het Vlaams onderwijs geen belangrijkere werven die aandacht, tijd en middelen vragen?

ADVIES WETENSCHAP

- ontwikkelingsgericht perspectief
- rankings vermijden
- alle domeinen toetsen
- resultaten niet delen met inspectie
- effectief onderwijs is complex en heeft meerdere voorspellers
- datageletterdheid noodzakelijke voorwaarde

POLITIEK

- toch mild verantwoordingsperspectief
- geen sluitend juridisch kader dat ranking vermijdt
- (voorlopig) enkel wiskunde en taal
- resultaten worden toch gedeeld met inspectie
- deze 'centrale' toets krijgt veel gewicht en 'moet' onderwijskwaliteit verhogen
- weinig beleid en middelen voor datageletterdheid

WAT IS HET VOLGENDE?

- vrijheid van onderwijs opnieuw onder druk
- vertrouwen en autonomie neemt af
- sturing en controle overheid neemt toe
- dezelfde test, dezelfde doelen, dezelfde inhoud, dezelfde aanpak, ...
- discours van meten is weten nog harder laten klinken
- eenzijdig economisch perspectief: onderwijs en leren is 'ons kapitaal'
- nadruk op cognitieve vakken wiskunde en taal
- extra planlast voor de school zonder extra middelen

STANDPUNT & ACTIE

- via deze flyer tot waakzaamheid oproepen
- bang afwachten wat impact zal zijn
- onze tegenstem inhoud blijven geven
- blijven inzetten op ons pedagogisch project en onze holistische blik op onderwijs en ontwikkeling
- ruime definitie van onderwijskwaliteit blijven hanteren
- erkenning blijven geven aan (de professionaliteit van) onze leerkrachten
- tijd, mensen en middelen verstandig inzetten

BESPREEK MIJ

MEER INFO

- Regelgeving Vlaamse Overheid - [link](#)
- Interview Johan van Braak (Steunpunt Centrale Toetsen) - [link](#)
- Visietekst en aanbevelingen (Steunpunt Centrale Toetsen) - [link](#)
- Leerstoel Jan Vanhoof (expert onderwijskwaliteit UA) - [link](#)
- Vlaamse toetsen getoetst (VLOR 2022) - [link](#)
- Standpunt GO! - [link](#)
- Opinie Roger Standaert - [link](#)

'Van wegen wordt een varken niet vetter'